

Förstärkt Medmänniska

– glesbygdsprojekt i tio byar

Förstärkt Medmänniska är namnet på det glesbygdsprojekt som startades av Medelpads Räddningstjänstförbund 2012.

Uppstartsckedet var det fem byar som valdes ut. Kriterierna var att det skulle finnas någon slags organisation på byn som man kunde använda sig av samt att byn låg långt ifrån (minst ca 20 min) närmaste ordinarie räddningstjänst, hel- eller deltid. Ganska snart växte dock antalet byar till de tio som det är idag, dessa är fördelade över Medelpads samtliga tre kommuner och innefattar totalt ca 250 personer. »Larmen« som skickas ut till Förstärkt Medmänniska går ut via SMS med information direkt från SOS Alarm som innefattar vad larmet gäller samt en länk via Google Maps som visar ärendets position. De typer av ärenden som skickas ut är trafikolycka, drunkning, brand samt medvetlös person.

Helt på ideellt engagemang

Projektet bygger helt på ideellt engagemang från deltagarna ute i byarna som både övar och åker på larm helt utan ersättning. Räddningstjänsten står för den personliga utrustningen som består av en 6 kg pulver-släckare, en pocketmask, ett första förband och en reflexväst med texten »Förstärkt Medmänniska« tryckt på bröstet.

Utöver den personliga utrustningen så står räddningstjänsten för en till två övningsstillfällen per år samt skickar ut ett månadsbrev varje månad till samtliga deltagare med lite information gällande de senaste ärendena, vad som händer i projektet och lite allmänt om vad som är på gång inom Medelpads Räddningstjänstförbund. Totalt får förstärkt medmänniska ca 60–70 ärenden per år fördelat på tio byar. Det finns exempel på allt från lyckad livräddning till räddande av egendom.

Holm är en av de tio byar som ingår i projektet och ligger ca 50 km nordväst om Sundsvall med närmaste räddningstjänst i

Räddningstjänsten kunde vid ankomst fokusera på att lokalisera glödbänder.

form en deltidsskär ca 25 minuter bort.

Strax efter kl 8 på morgonen den andra juli 2020 får medlemmarna i Förstärkt Medmänniska ett sms som säger att det brinner i en villa i byn. Här följer en skildring av Niklas Wikholm, Förstärkt Medmänniska, som var med i insatsen i Holm:

Klockan 08:05 den 2 juli 2020 vaknade jag av att telefonen tjöt pga. av ett SMS från SOS Alarm som lydde »Brand i byggnad: Villa. Hällingen 125«. Alla känner alla här omkring och huset det brann i ägs av en barndomskompis ca 5 km bort. En förbi-

passerande hade larmat när han sett rökutveckling, medan ägaren låg och sov i huset. På några sekunder stod jag klarvaken bredvid sängen med kläderna på.

Från räddningstjänsten har vi som är med i Förstärkt Medmänniska fått en pulver-släckare som jag alltid har bak i bilen. Jag tog med mig ytterligare tre handbrandsläckare som jag hade hemma och åkte iväg mot branden.

Omkring 08:12 när jag kom fram var det kraftig rökutveckling. Ägaren hade tagit sig ut och ingen var då kvar i huset. Någon livräddning behövdes tack och lov inte, men

Exempel på den personliga utrustningen.

Förstärkt Medmänniska backar undan då räddningstjänst kommit till platsen.

byggnaden som gått i generationer och som ägaren med hans gravida flickvän planerade att flytta in i fanns det all anledning att försöka rädda.

Roland Hultman som bor 200 m ifrån det brandhärjade huset, också han med i Förstärkt Medmänniska, hade anlänt strax före mig. Roland hade då redan tömt sin handbrandsläckare in i huset och dämpat branden en aning. Allt eftersom anslöt ytterligare 5–6 förstärkta medmänniskor från bygden, som också hade med sig släckare.

Huset höll just på att renoveras inför inflyttningen och två av fönsterna var för tillfället igensatta med byggplast. Plasten hade smält och luft sögs in nedtill medan brandrök for ut ur dem upp till. I och med renoveringen var många innerväggar rivna, vilket gjorde mer eller mindre hela huset till ett enda stort brandrum. Kanske bidrog det att byggnaden inte hunnit övertända innan vi anlände.

Vi började med att resa en steg mot dessa öppna fönster. Nedanför langade de andra upp handbrandsläckare. Jag tömde

två–tre stycken i vardera öppning för att kyla brandhärden. Det var svårt att avgöra riktigt var i huset det brann, men rimligtvis följde pulvret med luftsugget till härden.

Det fanns några plywoodskivor utanför huset och jag hade spik och hammare i bilen. Så efter att vi tömt släckarna, så spikade vi fast plywood-skivor över fönsteröppningarna för att strypa den fortsatta lufttillförseln.

Dörrhandtaget på ytterdörren var ännu inte hett, så vi öppnade den lite på glänt och tömde snabbt ett par släckare även där innan vi stängde dörren igen.

På vindsgavlarna satt ventilationsgaller där luft fortfarande kom in i byggnaden. Vi reste stegen mot gavlarna och bröt gallererna med en hammare. I vardera vindsgavel tömde vi en släckare in i vindsbjälklaget och satte därefter för även dessa med en bit plywood. Totalt tömde vi ett tiotal släckare i huset.

Strax därefter omkring 08:25 anlände räddningstjänst och ambulans från Liden, som ligger 22 km därifrån. Medan del-

tidskären påbörjade rökdykning plockade vi bort lite ägodelar runt omkring huset och sedan drog vi oss tillbaka. Det kändes skönt att avlösning kom när vi tömt alla våra släckresurser och inte kunde göra så mycket mera.

Tidig utlarmning via SMS, snabbt på plats, bra samarbete bland oss frivilliga och lättillgängliga handbrandsläckare upplevdes viktigt för att lyckas begränsa branden.

I insatsrapporten står tydligt att det är tack vara Förstärkt Medmänniskas insats som byggnaden räddades. Det arbete som gjordes med att tätta fönster och på så sätt begränsa tilluft beröms extra av räddningsledare på plats. ●

TEXT: Karl Axelsson, brandman, Medelpads Räddningstjänstförbund

